

2722

מדינת ישראל
הכנסת

פ.פ.

פרוטוקול מס. 23 / ג'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', ח' בסיון תשי"ח - 27.5.58, בשעה
.09.00

נכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- נ. ארדיטי
- נ. צ. הרצל
- פ. זוארץ
- ח. יהודה
- ש. יוניצ'מן
- י. כץ
- ש. כפרי
- ר. צברי

מוזמנים:

מר ברסלע - מנהל משרד הסעד
 גב' רז'ינסקי - מנהלת לשכת הסעד בראש העין
 גב' קליין - המפקחת בלשכת הסעד בראש העין.

- בסדר-היום:
- (א) בעיית ראש-העין;
 - (ב) ביטוח זקנים מעל לגיל הפנסיה.

- - - - -

א. בעיית ראש-העין:

היו"ר מ. ארם: אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. ארם:

חשבתי כי ענין ראש-העין הסתיים, אולם סעיף 1. מדי יום שני ושלישי מצלצל אלי מר דרב וצעקותיו עד לב השמים. הם טוענים כי בעיה זו לא סודרה. יש בידי מכתב אשר העתקו נשלח למשרד הסעד, משרד הפנים ועוד. (קורא אותו בין היתר נתקבל מכתב אחר, הרבה יותר מפורט מקודמו. (קורא גם מכתב זה).

ברור הוא שדבר מה אינו כסודרה, והענין הזה עוד מכה גלים. מהו המצב בראש-העין כיום? הייתי רוצה שמשרד הסעד יצייד אותנו באינפורמציה על פרשה זו.

מר ברסלע:

רצוני לדבר, קודם כל, ביחס לוועדה הסוציאלית. זוהי ועדה סוציאלית של הרשות המקומית בראש-העין. מונה כיושב-ראש הוועדה הסוציאלית ראש המועצה, ובהתאם לרוח המסקנות שנתקבלו על ידי ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת, אנחנו הסכמנו לעבוד עם המועצה הסוציאלית הזו. נתקיימה ישיבה אחת - אינני יודע אם בה היו מיוצגים באי כח קצין המחוז - ובה קבענו כי מדי פעם בפעם תבקר משטרה ביידת במקום משום שהעובדים חששו מפני התקפותיהם של התושבים. הישיבה של הוועדה הזו התקיימה בחודש בפברואר. המועצה מינתה את הוועדה הזו, ואכן קיימנו את הישיבה השניה. בראש הישיבה הגב' רפאל מסביון. זוהי אשה עסקנית מדרום-אפריקה. בלתי-חלילה עסקיית העובדת מתוך רצון טוב. גב' רפאל מכירה את התושבים של ראש-העין. בישיבה שניה זו השתתפה מנהלת לשכת הסעד, העובדים הסוציאליים ואנכני אצטיון פי בתחילת הישיבה הזו נתגלו חלוקי דעות. הם רצו, קודם כל, להחזיר את כל השיצויים שחלו מאז סגירת הלשכה, כלומר - להחזיר את המצב לקדמותו. שנית - הם הוציעו שהם אינם מוכנים להיכנס לפרטים, - דעת העובדים היתה כי הם אינם מעוניינים לעשות זאת בנוכחותי. לאחר מכן, הלשכה התחילה בעבודתה, והיא התנהלה ללא לשביעות רצוננו. בקצור אומר, כי לא הסתדרנו עם המקום הזה עד היום. כידוע, הזמנו אנטרופולוג לערוך מחקר על הקשיים הסוציאליים של קהיליה זו, אשר היא, מצד אחד, הומוגנית ומצד שני - לחקור מה הם הקשיים החברתיים שנובעים מתוך הסתגלותם המיוחדת.

נערך מחקר ובו נותחו הסיבות המיוחדות למקום זה מראשית התהוותו. חברי הכנסת ודאי זוכרים את המצב המיוחד בו היתה מצויה מעברה זו. תושבי ראש-העין לא רצו לעבוד בפרדסים ובכל עבודה קשה אחרת. ולאחר מכן זרמו המקרים הסוציאליים אל ראש-העין.

אני מודה כי יש אי-הבנה בינינו לבין המקום הזה. אנחנו לא יכולים להתגבר על הקשיים משום שאיננו מבינים אותם. איננו רגילים לכך שראש המועצה אשר לו משכורת קבועה ילחץ על העובדות שגם הוא יקבל חבילות "קיר" וכד'. אין הוא דורש זאת לקרוביו, אלא בשבילו עצמו. כמו כן הוא דורש, שתינתן לו תמיכה וכו'. דבר זה גורם למתיחות רבה. (ש. כפרי: אפשר לסלוא אחת דרישות מעין אלה).

אנו לפעמים מקשיבים לדרישותיה של הוועדה הסוציאלית; יש שיתוף פעולה. אולם, לא כן הדבר בראש העין.

יושב-ראש הוועדה הסוציאלית בראש-העין התפטר משום שנמשך כל הזמן הוא נמצא תחת לחץ של אנשים ולא יכול היה להשיג את מיוקסם.

ועדה סוציאלית איננה ועדה אשר בה יהיו מיוצגים אינטרסנטים. הוועדה הסוציאלית מייצגת את המועצה, ולאן דוקא חברי המועצה צריכים להיות מיוצגים בה אלא עסקנים מטעם הציבור. ואביא לכאן לדוגמה את המבוטחים מבחינה רפואית.

בכל מקום ומקום יש מספר תושבים אשר הם מבוטחים בקופת-חולים, ויש כאלה אשר משרד הסעד משלם לקופת-חולים עבור ביטוחם. אוכלוסיית ראש העין מונה כ-2000 משפחות; כ-1000 מהן הן חברי הסתדרות, וכל אלה עובדים; עבור למעלה מ-500 משפחות אנו משלמים, והיתר - אינם חברי הסתדרות או שהם אינם רוצים להיות חברי הסתדרות או שהסתדרות אינה רוצה לקבל אותם, משום שהם עובדים בעבודה לא קבועה, או שהם עצמאיים וכו', וההסתדרות אינה רוצה לקבלם או לשלם עבורם. והיה, אם קורה למשפחה שהיא מזדקקת לטיפול רפואי - או שאחד הילדים חולה, או איזה בן משפחה אחר - אז מפעילים לחץ אף על פי שאותה משפחה שלה קרה המקרה איננה מבוטחת. (פ. זוארץ: כך מקובל בכל המקומות האחרים).

לראש העין יש בעיות סוציאליות חריפות וקשות למרות שהיא נמצאת במקום טופוגרפי לא רע. ראש-העין נמצאת בקרבת פתח-תקוה, ולא רחוק ממנה - רמת-גן. בנות המקום יוצאות מדי יום לעבוד במשק בית. אם אנחנו רואים שבת או שתי בנות המשפחה נוסעות יום יום באוטובוס, הרי ברור שהן נוסעות לעבודה. אז אנחנו אומרים להם, כי אם כך הוא הדבר - יש להפסיק להם את התמיכה. אולם הם טוענים כי הבת או הבנות אינן מוסרות את הכסף שהן מרוויחות. מכל מקום, אין שיתוף פעולה בין העסקנים לבין המקרים עצמם. אלא להיפך - קיים לחץ בכיוון אחד - כל אחד רוצה להיחשב במקרה סוציאלי. לעומת זה אנחנו אומרים, שבדאי ישנם מקרים מקופחים, אבל בכל מקרה ומקרה מופעל לחץ ללא כל הצדקה, ואי אפשר להגיע לעבודה סדירה.

כקטע יום יום מבקר שוטר במקום למספר שעות, מפני שאי אפשר להתגבר על הסקנדלים וההפרעות שמקימים האנשים.

רצוני לומר, כשם אנו יושבים על המדוכה הזו עם כ המומחים שלנו. אין לנו ספק שעלינו לשנות את גישתנו בעבודה זו. הגענו למבוכה ואנו חייבים להכניס שינויים. לא הגענו לידי שיתוף ראוי בין מוסדות הממשלה ומוסדות ציבוריים אחרים. ישנם 4 גורמים ציבוריים, והם: לשכת העבודה, קופת-חולים, משרד הסעד ומשרד הפנים.

מהו הקושי בו אנו נתקלים במקום זה? - במקום זה יש אנשים, אשר אם מתגלית להם איזו שהיא מחלה, הרי שהיא מגבילה אותם בכושר עבודתם. הם מצטיידיים בתעודה רפואית, בה הרופא כותב שהאיש אינו מסוגל לעבוד עבודה קשה, ואז לשכת העבודה איננה מספקת לאדם עבודה ואיננה רוצה לדאוג לו, ואז לשכת הסעד צריכה לדאוג לו. אם היה זה ענין של מקרים בודדים, היה אפשר להתגבר על כך; אולם כשהמקרים מגיעים לכמה עשרות, הרי שזוהי מעמסה על לשכת הסעד. אכן ישנם כאלה אשר עבדו במשך תשע שנים בעבודות פרנס, ואם לפני תשע שנים היה בן 52-53, הרי כיום הוא איננו מסוגל להמשיך לעבוד בעבודה זו, כי הוא הזדקן.

כאמור, יש כ-2000 משפחות בראש-העין; 500 משפח מבוטחות בקופת-חולים ואשר אנו משלמים עבורן, ואילו 500 משפחות, או יותר מ אינן מבוטחות וכשיש צורך באשפוז, הן לוחצות על לשכת הסעד. יתר 1000 המש הן חברי הסתדרות.

כשאנו רואים שבאחד הבתים מוסיפים שני חדרים, סימן מובהק הוא שלמשפחה יש הכנסה טובה. אז אנו חוקרים את מצב המשפחה. ואז משפחה זו מוצאת מקומות מיוחדים במועצה וכו'. דבר כזה לא קורה לנו בשום מקום אחר.

מנהלת לשכת הסעד עובדת במקום זה 4 שנים, ואילו המפקחת - שנתיים.

אם לסכם את פני הדברים, הרי שאני מצטרף לדעתו של יושב-ראש הוועדה, באמרו - שרם הגענו לשקט בראש-העין. יחד עם זאת אנו בדעה, שהדרך הנכונה היא לא להזרים כסף לשם. אנחנו מתייעצים עם המומחים שלנו. פרופ' קליין נמצא פה, והוא בדעה שעלינו לשתף פעולה עם אנשי המקום וכו'. אני, באופן תיאורטי, מסכים לזה; זהו דבר טוב. אך איננו יודעים כיצד להגיע לזה. כזה הוא המצב בראש העין. מכל מקום, הוא

טוב יותר ממה שהיה בזמן שסגרנו את המקום. אנחנו דנים במצב זה, יושבים על המדוכה הזו, ואנו נגיע למסקנות שיהיו בודאי שינויים. אבל כרגע הסקנו מסקנה אחת, שהדרך בה אנו הולכים בכל מקום ומקום, איננה מתאימה לראש-העין.

גב' קליין: אני אשלים את דברי מר ברסלע, ואנסה להיכנס לפרטים על מנת שהתמונה תהיה מושלמת יותר.

לאחר שפתחנו את הלשכה, התחלנו לעבוד עם המועצה הסוציאלית. עבדנו באופן סדיר, כביכול; בקשיים עצומים עבדנו משום שהם עמדו על כך שכל השינויים שחלק מאז סגרנו את הלשכה - היו מקרים שנתנו תוספות והיו גם כאלה שהורדנו מהתמיכה - לא יימשכו והמצב יישאר כקדמותו. עבדנו אתם במשך תקופה מסוימת עד אשר יושב ראש המועצה הסוציאלית התפטר. הסיבה היתה: הוא אינו יכול לעמוד בפני הלחץ. הם דרשו להחזיר את התמיכות כפי שהיו, ללא כל בדיקה. מאחר שלא יכול היה לעמוד בפני לחץ זה, התפטר. שם יושב-ראש המועצה הוא, נתן שאול. מאז שהוא התפטר, לא קיים שום שיתוף פעולה מצדם. פנינו ליושב ראש המועצה ובקשנו להודיע לנו על איש אחר אשר ימונה במקומו של מר נתן שאול. לצערי, עד היום לא מונה איש. בינתיים קרו מקרים אחרים. היו אסיפות, נערכה מסיבת עיתונאים, וביום אחד הוזמנו חברי המועצה לעוד, והנשוא היה - לשכת הסעד. נשמעו טענות וכו'.

עובדה היא שעד היום לא מצאנו שפה משותפת. לאחר שהיינו מגיעים למסקנה משותפת עם הוועדה הסוציאלית אשר היא גם מייצגת את הרשות המקומית, הרי שלמחרת זה היה אחרת. לא רצו לקבל על עצמם את האחריות שהם שותפים לכך.

בקשר לביטוח דפואי. ברור הוא שכך מקובל בכל מקום ומקום, כפי שחבר הכנסת זוארץ. אבל המדובר הוא על ראשי משפחה שעובדים ואשר מקבלים את העבודה לא דרך לשכת העבודה. משפחות אלה אינן בעזרות ואינן זקוקות לעזרה. אבל כשקורה שילד חלה, הרי שהדבר כרוך בהוצאות גדולות - לבסוע לפתח-תקוה, לשלם לרופא פרטי וכו'. משפחה רגילה אינה יכולה לשאת בהוצאות אלה, ואז הכתובת היא לשכת הסעד... (היו"ר מ. ארם: אם היתה במקום מרפאה ממסלתית, האם זה היה פותר את הבעיה?) כן. כשאנו מתערבים, אנחנו מצליחים להגניב כמה מקרים למרפאה הממשלתית בפתח-תקוה. ראש-העין איננה שייכת לפתח-תקוה, והם אינם יכולים לפנות למרפאה הממשלתית שם. אין ספק שהמצב הוא קשה, והעובדת איננה יכולה ללכת בשקט הביתה כשהיא מחליטה שאין לה זה נוגע לשטח עבודתה.

הבעיה השניה בה אנו נתקלים היא זו, שבתעודה הרפואית הרופא מציין שהאיש אינו מתאים לכל עבודה קשה. הרופא המקומי אינו יכול לעמוד בפני הלחץ שנגרם נגדו. עובדה היא שחלק גדול מן האוכלוסיה של ראש העין איננו מתאים לכל עבודה קשה, אך הוא מתאים לעשרות עבודות אחרות. לשכת העבודה, ברגע שרואה ציון זה, איננה מקבלת אותו. (היו"ר מ. ארם: תעודת הרופא מקפחת אותו.) האדם אינו מבין זאת. הוא רק זאת יודע, שהוא אינו יכול לצאת לכל עבודה קשה. ברגע שהוא מצטייד בתעודה רפואית כזו, הוא אבוד. איננו קשורים, באופן רשמי, עם איזו שהיא לשכת עבודה, כי אחרת היינו יכולים לסדר עניינים מעין אלה. הנה, האיש פונה אלינו ומודיע לנו כי הוא אינו עובד. אבל בסופו של דבר, הוא כן עובד באיזה שהוא מקום, ואנו איננו יכולים לדעת על כך. כמו כן שהוא מתחיל לקבל תמיכה מאתנו. אחרי שנה-שנתיים מתברר לנו שהנה, הוא הוסיף שני חדרים ומרפסת. התמיכה אותה קיבל מאתנו היתה תוספת קבועה ובטוחה ואותה הוא יכול היה לחסוך.

בעיית המוהר עודנה קיימת, וכשבן עומד להתחתן, אזי הוא צריך להכין את הכל, ונוסף לזה הוא צריך לשלם מוהר. זוהי טענת המשפחה כשהיא מוסיפה שני חדרים וכו'. אולם, אין זה נימוק אובייקטיבי בשביל מוסד ממשלתי.

לאחר שפתחנו את הלשכה, היתה תקופה ששרר שקט במקום. בקשנו את עזרת המשטרה לסייר יום יום במקום.

את מר דרב טוב אני מכירה. הוא היה מקרה סוציאלי אשר בו טפלנו. לפני שנתיים הוא יצא מאתנו. היה מאושפז במשך תקופה מסויימת. על סמך מחלתו הוא דרש את זכותו לקבל עזרה. ואכן הוא קבל תמיכה במשך תקופה ממושכת. הוא הסתדר לבד בשמירה; אגב, הוא עבד במשך כל השנים בשמירה. ביום אחד, כשהוא החליט להיות עסקן, בא אלינו והודיע שהוא עובד בשמירה וכי הוא איננו זקוק יותר לתמיכה. כמובן שהפסקנו לתמוך בו ומצבו היה לא רע.

קבוצת דרב ציפתה לשינויים לאחר פתיחת הלשכה. 6 שבועות לאחר הפתיחה ראו שהמועצה משתפת פעולה עם הוועדה הסוציאלית. כמובן שזה לא נראה להם, כי לחלק מהאנשים היו מבטיחים להשיג את מבוקשם בלשכת הסעד תמורת זה שהם יקנו בחנות המכולת השלייכת לאחד מבין הקבוצה הזו. קבוצת דרב נוקטת בכל מיני דרכים, היא מבטיחה ומאיימת. הם מאיימים, למשל, שאם הם לא יצטרפו אליהם, אזי תורד להם התמיכה. לא פעם הופיע אחד מהם בלשכת הסעד שלנו, והחל להסית את האנשים שנמצאו בלשכה באותו זמן.

גבי רז'בסקי:

בקשר לתעודות הרפואיות הנצטונות בנוקל כל כך, אני רוצה לומר כי אי אפשר להאשים את הרופאים. תושבי ראש-העין סובלים מבילהרציה, אך הם הבריאו בעזרת התרופות. אי אפשר לומר שאדם אשר סבל מבילהרציה אינו מסוגל לעבוד. זוהי מחלה ספציפית אשר רוב האוכלוסייה סובלת ממנה.

בקשר עם הוועדות הסוציאליות: התחלנו להקים ועדות סוציאליות לא מהשנה, אלא מלפני ארבע שנים. לישיבת הוועדה הופיעו - וזה היה מאד אופייני - עם קבוצות גדולות של אנשים. נוכחצו לדעת שאלה היו אנשים מקורבים ביותר לחברי הוועדה, או בני אה איתה עיר או ייזור. הם הופיעו יחד עם חברי הוועדה ומעצו, כי אדם זה הוא מסכן, אדם אחר הוא חולה ועוד ועוד. לא יכולנו להתגבר על כך.

ציסינו לעבוד עם מוסדות אחרים, כמו: טיפת חלב, על מנת לדרון על מקרים מיוחדים אשר לכל גורם יש איזה שהוא קשר. זה היה טוב מאד, אבל זה נפסק משום שלא היה לחץ מגבוה או הסדר קבוע לפיו אנו צריכים לעבוד. הנפסון הזה היה טוב, אך הוא נפסק לאחר זמן קצר.

התקופה הצנוכחית היא הרבה יותר קשה. לדעתנו היא נובעת מכך, שהאוכלוסייה בראש העין היא כולה תיסנית, כולם מרוכזים במקום אחד, ויש להם אפשרות להתארגן מהר מאד. ומכאן אעבור לדבר על הנציגים.

הנציג הראשון הוא מר טוב דרב. את העסקנות קיבל בתורשה מאביו. אביו היה בתימן אחד היהודים שבא בדברים עם המלך, והוא היה מקשר בין העדה לבין המלך. לאיש זה יש עשר נשים.

מר טוב דרב רצה מאז ומתמיד להתעסק באיזו שהיא עבודה ציבורית, לפי הבנתו הוא. הוא היה מאושפז במלכ"ן זמן מסוים. אף שם הוא פרץ בשביתת רעב והוא גרם לא מעט צרות. הוא דרש דברים בלתי-נציתנים; הוא דרש חנות מכולת. הוא הצליח לקבל איזה שהוא סידור קונסטרוקטיבי, קיבל הלוואות וכו', אולם כעבור זמן קצר מאד, הוא חיטל את כל זה. הוא התחתן ונשא אשה צעירה מאד, וכיום יש לו שני ילדים. במשך כל התקופה הזו הוא עובד. מדי פעם, בפנותו אלינו, אני מסבירה לו שמקומו איננו אצלנו. אשתו עובדת ומצבו הכלכלי איננו רע, למרות שגרם קשיים מרובים למשרד הסעד. לדעתנו, הוא לא ייותר על העסקנות שלו משום שדבר זה עבר לו בירושה.

כאמור, הוא עובד בשמירה בלילה, ובמשך היום הוא פנוי.

אחריו בא נציג אחר בשם מנצורה. גם איש זה היה עסקן בתימן. כאן, בארץ, יש לו שתי חנויות מכולת. האחת נמצאת במרכז והשניה ליד ביתו. הוא פנה אלי והציע לי שאני אפנה את כל המקרים הסוציאליים תמורת זה שהוא יגרום שישרור שקט בלשכת הסעד. במשך 4 שנים היה אוסף את האנשים שהיו מקבלים כלכלה, והיה מבטיח להם שהוא ישיג להם את כל מה שהם דורשים ממשרד הסעד.

מר מנצורה הוא איש בעל עסקים. הוא רצה להיות קשור עם משרד הסעד. הקשר לא היה יכול להיות, וזוהי הסיבה שהוא במשך כל הזמן מסית את האנשים.

יש עוד אדם אחד בשם ארג'י. הוא אלמן, יש לו בנות בגיל עבודה, אבל כולן עזבו את ראש העין. הוא הוקם וצורף, אך הוא איננו רוצה לעבוד, הוא רוצה לקבל כלכלה; כך בוח לו. הואיל והוא איננו יכול להיות מקרה סוציאלי, הרי שהתא מטא זאת בדרך אחרת. זוהי הקבוצה שפונה אלינו.

ב. ארדיטי:

לי ברור שאנו לא נקבל היום החלטה סופית בבעיית ראש העין, משום שהבעיה היא קשה. (ב) אני לא שמעתי מר ברטלע ומהגבירות איזו שהיא הצעה בקשר לבעיה זו. לכם אין פתרון לבעיה זו.

מר ברטלע אמר, כי מצד אחד הוא בעד שיתוף פעולה, וכי - מצד שני - כמעט ולא נעשה שום דבר כדי לשתף פעולה.

גב' קליין דיברה על הביטוח הרפואי, ולדעתי, אלה הם דברים מאד רציניים. אולי אנו צריכים לחשוב כל צד להפעיל לחץ כדי לפתוח בראש העין מרפאה ממלתית. אבל אין זה פותר את הבעיה. ואף אני אינני יכול להציע איזה שהוא פתרון לבעיה זו. בגלל זה שאינני מכיר אותה.

בזמנו הוצע לנו לבקר בראש העין, ועד היום לא בקרנו שם. אני מציע לא לקבל שום החלטה סופית בנידון, אלא לצאת לשם, לראות מקרוב את כל הדברים הללו; לבקר את לשכת הסעד, ולאחר מכן להוציא מסקנות כיצד לפתור את הבעיה. ועוד: ישנה אפשרות להרחיב את הפעולה הבריאותית בראש-העין, אולי גם זה יעזור.

אני מסכם ואומר: לבקר בראש-העין, לדרוש ממשרד הסעד להציע הצעות לפתרון הבעיה, וכן לבוא במגע עם מוסדות הבריאות בארץ כדי להרחיב את הפעולה הבריאותית בראש-העין. לאחר שכל זה ייעשה, צציע את הצעותינו.

ש. כפרי:

כשאני קוראת עכשיו את המסקנות של ועדת השירותים, אני חושבת: איזה ערך יש להמלצות, ובאיזו מידה הן מתבצעות בחיים. הנה אני שומעת, שהיה בסיון להגשים את ההמלצות.

הלשכה נפתחה, נעשה סקר; נעשה בסיון לעבוד בשיתוף פעולה עם אנשי המקום, כפי שכתוב כאן. הנה, שומעת אני שנעשה בסיון לעבוד בשיתוף עם המשפחה. כלומר, לחתור לחיי הפרט ולחפש דרכים נוספות חוץ ממחן המלצות. אם כן, אחרי מספר חדשים, מסתבר שהמצב נשאר כפי שהיה קודם לכן. נוסף לזה, בעזרים ע"י המשטרה כדי שישרור שקט במקום וכו'. לדעתי, לאחד כל זה, המצב הוא מאד רציני. משום ראש-העין הוא מקום אשר בו מאוכלסות 2000 משפחות. חשוב לדעת, באיזו מידה אפשר בכל זאת לפתור מקום אומלל זה. לנצל את הסעד למרות שהאנשים עובדים, הנסיון לקבל חבילות "קיר" בזמן שלא מגיע וכו', - אני סבורה מתוך כך שהמקום הזה מסובך מבחינה חברתית. ואם אנו חייבים לפתור את השאלה הזו, אזי אני חושבת שצריך לדעת להציג את הבעיה בשלמותה.

לי נראה שלא משרד הסעד לבדו ישתלט על המצב הקיים ולא ועדת השירותים לבדה תוכל להשתלט על הדברים המתעוררים שם, כי המצב הוא מאד מסובך. משום כך אני חושבת, כי פה צריכה להיות שותפות-יתר עם משרד הפנים וכן עם משרד הבריאות. אני רואה את המקום הזה כעין פרדס-הגנה שניה. אלה הם הצטברויות של מקרים קשים.

אני מציעה שתהיה ישיבה נוספת עם ועדת המשנה של ועדת השירותים בצירוף נציגי משרד הפנים, הבריאות ואולי גם משרד העבודה או מרכז הלשכות.

רצוני לשאול כמה שאלות. ר. צברי:

נאמר כאן שנערך סקר; כמו כן נאמר ש-400 משפחות נתמכות ע"י לשכת הסעד. הייתי רוצה לדעת, כמה משפחות מצא הסקר הזה שהן בבחינת בזקקות? (גב' קליין: 200 משפחות בערך).

נאמר כאן שהיו 800 משפחות אשר הן היו את המקרים הסוציאליים. האם אפשר לדעת, כמה מהמקרים הללו שוקמו, איזה מקרים ובאיזו צורה הם שוקמו? הבינותי, כי מתוך 800 משפחות אלה היה חלק קטן אשר התכסה באמצעותה שהוא מקרה סוציאלי. הייתי רוצה לדעת, כמה ממשפחות אלה שוקמו? וכמה מהמשפחות הללו זקוקות לשיקום?

הייתי רוצה לדעת, מה הם היחסים בין האנשים הנזקקים הללו לבין העובדים הסוציאליים? הייתי רוצה לדעת אם יש קשר, אם יש ביקורים ואם יש יחסים תקינים בין המשפחות הללו לבין העובדים. אני חושבת, שאם אין יחסים תקינים בין לשכת הסעד והמשפחות הללו, אזי אין עבודה סעד.

בהזדמנות זו רצוני לומר, כי חל משנה עצום, - והיו משגים רבים כאלה. אני נגד זה שריכזו במקום אחד אנשים ואנשי אותה עדה. כנגד זה טוענת אני, כי משרד הפנים לא נכנס לפני ולפנים בבטיות אלה. הברת הכנסת כפרי אמרה, כי משרד הסעד לא יוכל לפתור את הבעיה לבד, והיא צדקה בכך.

כמה זמן עבר מאז הוצאו המסקנות על ידינו? אינני חושבת שכבר הספיקו להגשים את ההמלצות הללו. לי אין ספק - ואינני מאשימה לא את משרד הסעד ולא את משרד הפנים - שהיה כשלון בעבודה זו. זוהי עדה בלתי מגובשת. אלה הם בני עיירות שונות בתימן, אשר התקבצו כאן במקום אחד, וכשהם נמצאים ביחד - הם אינם מגובשים. יתכן והלשכה היתה צריכה לזקוט בשיטת עבודה אחרת. יתכן והיתה צריכה לזקוט בשיטת עבודה קהילתית.

בקשר למר טוב דרב אני רוצה לומר, כי אותי מעניין אדם זה מפני שיש לו כשרון של מנהיגות, ויש לנצל בשל כך. אנשים כמותו אשר באים אלינו מכל מקום ומקום, היו בארצותיהם משהו; עשו משהו. והנה הם באים ארצה, והם אינם יכולים לעשות ולא כלום. באה מנהלת משרד הסעד, תהא מי שתהא, היא באה אליו ופייצת לו וכו'. כמובן, שאנשים כאלה מגלים התנגדות; הם רוצים הגדרה עצמית. והנה, מר דרב זה מתגלה כבעל כושר ארגוני. הוא מצליח לארגן הפגנות וכו'. זה מראה שהוא בעל כשרון.

לדעתי, יש להרים את קרנם של אנשים מסוגו של מר דרב, לשתפם בלשכת העבודה, בשלטון המקומי, ובכל עבודה אחרת.

משרד הסעד אינו מפתח את העבודה הקהילתית במידה מספקת, /בידו הכוח/

נשמעו טענות כלפי אנשים וכן שמענו טענות מפי הנציגים כלפי העובדים. אני חייבת להאמין לאנשים, ואני גם חייבת לראות היכן האמת.

על כן קרה מה שקרה; המצב הוא כזה שיחסים תקינים אינם קיימים בין האנשים לבין הלשכה. אינני אומרת שהעובדים אינם טובים. יתכן וכאן צריך היה לעבוד עם האנשים בצורה אחרת, בשיטה אחרת. אך לא נעשה דבר, כפי שאמרת, כדי למצוא את הדרך אליהם.

אני מציעה, שאנו לא נסתפק רק בשמיעת הדברים, אלא עלינו להתערב ולראות את הבעיה מקרוב, על מנת שנהיה שלמים עם עצמנו. לאחר מכן, עלינו לפתור את בעיית ראש העין מבחינה ארגונית, לבדוק ולראות מה יש לעשות למקום הזה.

רשמתי כמה שאלות אשר רציתי להציגן פה, אבל הן אינן חשובות ברגע זה. אני רוצה לומר, כי קבוצת דרב איננה מבטאת את כל אנשי ראש העין, ואינני חושבת שזה יהיה זכון להסתמך על הקבוצה הזו.

הי"ד מ. ארם:
אני מבין שזה היה הרהור בקול רם. כשהעליתי את הסעיף הזה, לא חשבתי שאקלע כל כך למטרה. מסתבר שמשרד הסעד יושב על המדוכה הזו. מכל מקום, הרגשת כנלנו היא להסדיר את הבעיה של ראש העין.

בשבוע הבא אנו נצא לבקר בראש העין כדי להתרשם באופן בלתי אמצעי. אני מציע לערוך את הסיוור ביום ב' הבא. אנו חייבים לסייר בעוד שני מקומות - במוסדות מלב"ן ו"אז"ע".

(ב) כאשר אני עובר על כל הסיכומים בבעיית ראש-העין, אני רואה את סעיף ד' שבהמלצות ועדת המשנה של השירותים הציבוריים, כסעיף מרכזי וחשוב; הוא דן בתעסוקה.

אני מציע, כי לאחר הסיוור בראש-העין אנו נשב ונדון על הבעיה.

אני ימורה למנהלת לשכת הסעד ולמפקחת, על האינפורמציה שמסרו לנו כאן.

ג. ביטוח זקנים מעל לגיל הפנסיה:

הי"ד מ. ארם:
אנחנו הזמנו את משרד הסעד גם לבעיית ביטוח זקנים מעל לגיל הפנסיה.

מר ברסלע:
הושג הסכם בין כל הגורמים והשבוע תתקיים ישיבה מעשית של ההנהלה המרכזית של הקרן הזו.

אתם זוכרים שהיה ויכוח ביחס לגודל המענק, ובמצאה פשרה בעניין זה. נקבעו שתי מיכסות: ליחיד - 28 או 35 לירות; לזוג - 42 או 50 לירות. כל המקרים יהיו תלויים במצב הסוציאלי ובסביבה בה הם גרים.

יחיד שאין כל מקורות פרנסה אחרים וגר בחיק משפחה, יקבל סכום של 35 לירות; אולם נמצא יחיד שיש לו איזו שהיא תוספת והוא גר על יד משפחה, יקבל 27 ל"י. לדוגמה: זקן או זוג זקנים, אם הם יושבים במושב עולים, בסביבה חקלאית אשר שם שכר הדירה איננו גבוה כל כך, אך הם אינם יכולים ליפול למעמסה על הקרובים, הרי אלה יקבלו לפי המיכסה של 27 או 42 ל"י. אבל אם הם גרים בקרבת עיר, ונתמכים ע"י בן - הרי שגם הם יקבלו את המיכסה המכסימלית. אבל אם הם ללא כל מקורות הכנסה, אז הם יקבלו את המיכסה המוגדלת. כל בירור הבעיות הללו יידון בוועדות מקומיות, בהשתתפות נציגי כל הגורמים: נציגי מלב"ן, הרשות המקומית, נציגי משרד הסעד - והם יקבעו את המיכסות.

אנחנו נזהרנו בהגדלת המיכסה מתוך חשש
שזקנים אחרים יוותרו על תמיכות אחרות. אנחנו חושבים לתת את המיכסות
הללו לזקנים שהיו נתמכים על ידינו, אחר כך אלה שהיו נתמכים תמיכה
הלקית. והיה, אם הקרן תאפשר לנו לתת גם לאחרים - הרי שנכלול גם
אותם.

כמחצית מספר הזקנים מקבלים כבר היום
על ידינו את התמיכה החדשית. הזקנים יצטרכו למלא שאלונים, נדון
עליהם, צבדוק ונברר ולאחר מכן נקבע את המיכסה שהם יקבלו.

אקרא בפניכם את כל ההסכם שהושג בינינו
לביין יתר הגורמים. (קורא).

אנו משיכים לשלם ביטוח רפואי, וזה לא
יעלה ביחס על מה שמשלם המוסד לביטוח לאומי. אנחנו משלמים 3,5 ל"י,
אולם קופ"ח דורשת הגדלה של מאה אחוז. הוחלט לשלם לקופ"ח מתוך הקרן
צוסיף למיכסה.

ש. כפר י:
אני שמחה לשמוע על ההתקדמות שחלה בעניין זה.
חבל שחלפו כמה חדשים והכסף הזה לא נוצל.
אני גם שמעתי בסיפוק שהמוסד לביטוח לאומי שותף לעסק הזה. רצייתי לברר,
באיזו מידה הוא שותף לעסק הזה?

מהי האדמיניסטרציה העומדת לרשות משרד הסעד
בנידון זה? שמענו שנתקבלו שני עובדים נוספים. האם זה מספיק? הרי
בחוק, לדעתי, מנגנון שלם על פנת לברר ולעקוב אחרי כל זה. לכן אני
שואלת: מדוע לא נתקבלה ההצעה של המוסד לביטוח לאומי, אשר הוא הביע,
בזמנו, את נכונותו לעניין זה? מדוע זה פוץ למסגרת המנגנון אשר אותו
הקים המוסד לביטוח לאומי?

מי קובע, מה הם האנשים הזקוקים? אמרת,
מר ברסלע, כי תהיינה ועדות מחוזיות, וכי ייעשה סקר וכו'. רצייתי
לדעת: מה יהיה הרכבה של ועדת מחוזית זו?

ועוד: הקרן הזו אשר מסתכמת ב-2,200,000 ל"י,
האם החישוב שלה יכול לכלול את כל הזקוקים? נקבת, מר ברסלע, במספר של
7000 זקנים. מהו המספר של הזקנים שנחשבים נבחינת זקוקים? האם העליה
החדשה כלולה כאן?

בהתאם להסדר שקבלנו, זו תהיה קרן בת 2,200,000 ל
כלומר, 170 אלף ל"י לחודש ישולמו בפומצע מדי חודש, לפי 7000 מקרים. השאלה
היא: מה יהיה עם היתר? יתר הזקנים נאמרים ב-7000 עד 14,000, אשר לא קבלו
מעודם אף פרוטה ולא יקבלו גם בעתיד אף פרוטה. רצייתי לדעת - מי דואג לזקנים
אלה?

יש אנשים שהיו עד כה מקרים סוציאליים, ולפי
ההסכם החדש הם יקבלו עוד משהו. אבל יש עוד 7000 זקנים אשר לא היו מקרים
סוציאליים והם אינם עשירים - בין 7000 זקנים אלה ישנם גם עשירים וגם עניים,
ואני מדברת כעת בעד הזקנים העניים, אשר לא פנו עד עכשיו למשרד הסעד.
לדעתי, זוהי בעיה חשובה אשר יש לתת את הדין עליה.

ג. ארדיטי:
רצייתי לדעת אם הסכום שעומד לרשות הקרן כלול
בתוך התקציב של משרד הסעד?

(ב) חברת הכנסת שאלה - ואני מסיים בהחלט לדבריה
כיצד לקבוע את סדר התשלומים; מי קובע זאת ומי ייחשב בעתיד כמקרה סוציאלי?

כיצד יקבלו אינפורמציה על המקרים הסוציאליים? הרי כל אלה שלא היו מקבלים עד עכשיו תמיכות, ירצו להיות מקרים סוציאליים כדי לקבל את התמיכה. לכן, אנני מציע, באופן מעשה, שאנחנו נקבל את התקנון ונדון עליו.

ה. צברי: הייתי רוצה לקבל את התקנון לעיון.

הייתי רוצה שאנו נדון בבעיה זו ביתר הרחבה, בהעמקה, לתת לתשלומים אלה אופי של זכות ולא של צדקה. הנה, המוסד לביטוח לאומי מעפיק לאדם הרגשה של זכות בקבלת התמיכה. האם אי אפשר לסדר שהתשלומים הללו יעברו דרך הצינורות של המוסד לביטוח לאומי?

הי"ר מ. ארם: אנו נמשיך לדון בבעיית הזקנים מעל לגיל הפנסיה גם בשבוע הבא.

חברת הכנסת כפרי, מעלה, ובצדק, את בעיית הילדים המפגרים. גם סעיף זה יעמוד על סדר יומנו בשבוע הבא. משרד הסעד יהיה מוזמן לישיבה זו.

הישיבה נפתלה בשעה 11.00.